

IB DP DİL A: EDEBİYAT ÜNİTE PLANI

Öğretmen(ler): -	Konu Grubu ve Ders: Dil A: Edebiyat	Düzey / Yıl: YD ve SD / 2. Yıl
Keşif Alanları: Okurlar, Yazarlar ve Metinler	Zaman ve Mekân: YD ve SD / 2. Yıl	Tarihler / Süre: -

Metinlerarasılık: -

Sorgulama / Araştırma Sorusu: Bizi insan yapan nedir?

Merkezi Kavramlar: Temsil, Kimlik, Bakış Açısı

Ünite Tanımı ve Metinler

Bu ünite, "Bizi insan yapan nedir?" sorusunu üç eser üzerinden araştırır. İnsan/canavar ve kahraman/anti-kahraman karşıtlıkları; temsil, kimlik ve bakış açısı kavramlarını incelemek için ortak bir mercek olarak kullanılır. Öğrenciler bağlam, edebî biçim ve yazar tercihleri arasındaki ilişkiyi karşılaştırmalı olarak sorgular.

İncelenecek Metinler

- Samuel Beckett: *Godot'yu Beklerken*
- Oscar Wilde: *Dorian Gray'in Portresi*
- İhsan Oktay Anar: *Efrasiyab'ın Hikâyeleri*

Ünite İçin DP Değerlendirme Araçları

- 2. Sınav / Paper 2: Birincil odak (Karşılaştırmalı Makale)
- 1. Sınav / Paper 1: İkincil odak (Yakın Okuma Becerileri)
- Öğrenen Portfolyosu: Kavram, Küresel Mesele ve Öz-Yansıtma
- Yüksek Düzey (YD): Yüksek Seviye Makale için soruşturma hattı geliştirme

1. ÜNİTENİN AMACININ BELİRLENMESİ

Kapsayıcı ve Uzun Vadeli Hedefler (Aktarım Hedefleri)

Bu ünitenin sonunda öğrenciler şunları yapabilmelidir:

1. Daha önce karşılaşmadıkları bir edebî metinde kimlik ve insanlık algısının hangi dilsel, anlatısal ve biçimsel seçimlerle temsil edildiğini çözümleyebilme.
2. Farklı dönem ve türlere ait iki eserin ortak bir kavrama nasıl farklı yaklaştığını, içerik kadar biçim ve yöntem üzerinden de karşılaştırabilme.
3. Bağlam ile yazarın seçimleri arasındaki ilişkiyi kullanarak bağımsız, kanıta dayalı bir yorum geliştirebilme.
4. Üniteye geliştirdikleri yakın okuma, karşılaştırma ve soruşturma becerilerini yeni metinlere ve yeni sorulara aktarabilme.

Temel Anlama Hedefleri

Öğrencilerin Bilmesi Gereken İçerik:

- Merkezi kavramlar: Temsil, Kimlik, Bakış Açısı.
- Zaman ve mekân: Eserlerin üretim ve alımlanma bağlamları.
- "Canavar/Öteki" kavramı: Toplumsal korkular, dışlama ve kimlik inşası.
- Türel Bağlam: *Dorian Gray'in Portresi* için Gotik gelenek; *Godot'yu Beklerken* için Absürt Tiyatro ve Varoluşçuluk; *Efrasiyab'ın Hikâyeleri* için Postmodern anlatı ve metinlerarasılık.
- Anlatı ve biçim: Anlatıcı/bakış açısı, sahneleme, motif, sembol, ironi, anlatı yapısı ve metinlerarasılık.
- Paper 2'nin karşılaştırmalı makale mantığı ve değerlendirme ölçütleri.
- Paper 1'de yakın okuma: Yazarın seçimlerinin anlam ve etki yaratmadaki işlevi.
- Öğrenen portfolyosunun değerlendirme hazırlığı, küresel mesele keşfi ve dönüşümlü düşünmedeki rolü.
- YD öğrencileri için Yüksek Seviye Makalede soruşturma hattı geliştirme.

Öğrencilerin Geliştirmesi Gereken Beceriler:

- Bir metinde anlamı oluşturan belirgin yazar seçimlerini seçip işlevleriyle birlikte yorumlama.

- İki eseri ortak bir kavramsal odak üzerinden, benzerlik ve farklılıkları aynı tartışma içinde bütünlleştirerek karşılaştırma.
- Biçim, tür ve bağlamın anlam üretimine katkısını ilişkilendirme.
- Açık bir tez kurma; karşılaştırmalı paragrafları iddia-kanıt-yorum-karşılaştırma mantığıyla geliştirme.
- Paper 2 için soruya en üretken biçimde yanıt verecek eser eşleştirmelerini gerekçelendirme.
- Metinlerden hareketle küresel mesele olasılıkları ve YD için soruşturma hatları üretme.
- Edebî terimleri doğru ve seçici kullanma; portfolyo üzerinden geri bildirim alma, öz-değerlendirme yapma ve metni yeniden geliştirme.

Öğrencilerin Anlaması Gereken Kavramlar:

- Temsil, gerçekliğin doğrudan kopyası değil; yazarın seçimleriyle kurulan bir yorumdur.
- Kimlik sabit ve tek boyutlu değildir; birey, toplum, zaman, mekân ve anlatı biçimi tarafından yeniden kurulabilir.
- Bakış açısı yalnızca "kim anlatıyor?" sorusu değildir; okurun neyi, nasıl ve hangi sınırlar içinde gördüğünü belirleyen bir yapıdır.
- Karşılaştırma yalnızca ortak tema bulmak değil, iki eserin benzer bir meseleyi hangi farklı edebî araçlarla yapılandırıldığını tartışmaktır.
- Biçim, anlamdan ayrı değildir; biçimsel seçimler metnin düşüncesini ve okur üzerindeki etkisini şekillendirir.

Olası Yanlış Anlamalar ve Gözden Kaçabilecek Hususlar

Odak Alanı	Yanlış Anlama / Hatalı Yaklaşım	Doğru Yaklaşım / Düzeltme
İçerik Odaklı	Edebî akım veya kuram bilgisinin metinsel çözümlemenin yerini tuttuğu sanısı.	Kuramsal ve bağlamsal bilgi yalnızca metnin yapısını ve yazar tercihlerini açmak için araç olarak kullanılır.
İçerik Odaklı	Paper 1'de metindeki bütün teknikleri listeleme veya Paper 2'de ezberden uzun	Seçici yakın okuma yapmak ve alıntı yerine özgül, ikna edici metin hakimiyeti

Odak Alanı	Yanlış Anlama / Hatalı Yaklaşım	Doğru Yaklaşım / Düzeltme
	alıntılar yapma zorunluluğu.	göstermek esastır.
Beceri Odaklı	İki eseri sırayla özetlemenin karşılaştırma yapmak için yeterli sayılması.	Karşılaştırma, iki eseri aynı paragraf içinde yöntem ve etki düzeyinde bütünleştirerek yapılır.
Beceri Odaklı	Teknik terim kullanmanın tek başına derinlemesine çözümleme anlamına gelmesi.	Terimler sadece adlandırılmamalı, yazarın işlevi ve okur üzerindeki etkisiyle açıklanmalıdır.
Kavram Odaklı	"Canavar"ın yalnızca fiziksel/olağanüstü bir varlık olarak görülmesi.	Canavar, toplumsal dışlama, korkular ve "öteki" inşasıyla doğrudan ilişkili sembolik bir temsildir.
Kavram Odaklı	Anlatıcı veya karakterin görüşlerinin doğrudan yazarın görüşü kabul edilmesi.	Anlatıcı ve karakter metinsel birer kurgu olup yazarın mesafe, ironi ve bakış açısı tercihlerini yansıtır.

Sorgulama / Araştırma Soruları

İçerik Odaklı Sorular	Beceri Odaklı Sorular	Kavram Odaklı Sorular
- Eserlerin üretildiği bağlam, "insan" ve "öteki" temsillerini nasıl etkiler? - Gotik anlatı Dorian Gray'in kimlik ve ahlak	- Farklı edebî biçimler aynı meseleyi farklı yollarla nasıl anlamlandırır? - Karşılaştırma, "iki eserde de..." düzeyinden yöntem ve etki	- İnsan ile "canavar" arasındaki sınırı kim kurar ve bu sınır hangi değerleri görünür kılar? - Edebiyat, toplumun dışladığı kişi veya

İçerik Odaklı Sorular	Beceri Odaklı Sorular	Kavram Odaklı Sorular
çatışmasını nasıl görünür kılar? - Absürt tiyatro, <i>Godot'yu Beklerken</i>'de insanın anlam arayışını hangi biçimsel yollarla kurar? <i>Efrasiyab'ın Hikâyeleri</i>'nde postmodern anlatı ve metinlerarasılık gerçeklik algısını nasıl dönüştürür? - Paper 2'de doğrudan alıntı olmadan özgül ve ikna edici metin bilgisi nasıl gösterilebilir?	karşılaştırmasına nasıl taşınır? - Güçlü bir tez ve karşılaştırmalı paragraf nasıl kurulur? - Bir soru karşısında en üretken eser eşleştirmesi nasıl seçilir? - Öğrenen portfolyosu, ilk yorum ile gelişmiş yorum arasındaki değişimi nasıl görünür kılar?	grupları nasıl temsil eder; bu temsil topluma ilişkin ne söyler? - Kimlik bireyin kendi seçimi ile toplumsal beklentiler arasında nasıl şekillenir? - Okurun zamanı, kültürü ve kişisel bakış açısı bir metnin anlamını ne ölçüde dönüştürür? - Biçimsel bir tercih aynı zamanda etik veya ideolojik bir tavır taşıyabilir mi?

2. EYLEM: SORGULAMA VE ÖĞRETME/ÖĞRENME SÜRECİ

Pedagojik Yaklaşımlar ve Eğitsel Yöntemler

Seçim	Yaklaşım / Yöntem	Uygulama Ayrıntıları ve Stratejiler
[X]	Sokratik Seminer	"İnsan/canavar sınırını kim kurar?" ve "Toplum kimi, hangi koşullarda öteki ilan

Seçim	Yaklaşım / Yöntem	Uygulama Ayrıntıları ve Stratejiler
		eder?" soruları üzerine metin kanıtlı tartışmalar.
[X]	Küçük Grup / Çiftlerle Öğrenme	Karşılaştırmalı yakın okuma, öğrenci sorusu üretimi ve metinsel kanıt paylaşımı.
[X]	PowerPoint / Sunum Destekli Anlatım	Sadece metni açmak ve tarihsel/edebî bağlamı tanıtmak amacıyla kısa sunumlar.
[X]	Bireysel Sunum	Öğrenen portfolyosundan seçilen kavramsal bir soruya 3 dakikalık kanıta dayalı sözlü yanıt.
[X]	Grup Sunumu	Yuvarlak masa: Grupların temsil, kimlik veya bakış açısı kavramlarını üç eser üzerinden metinlerle savunması.
[X]	Disiplinler Arası Öğrenme	Edebiyat ile felsefe (varoluşçuluk), psikoloji (ötekileştirme) ve sosyoloji (toplumsal normlar) arasındaki bağların kurulması.

Değerlendirme Planı (Biçimlendirici ve Sonuçlandırıcı)

Hedef Odak Alanı	Değerlendirme Aracı / Etkinlik	Türü
İçerik Değerlendirmesi	Ön bilgi yoklaması: Üç merkezi kavram ve "insan/öteki" çağrışımları.	Biçimlendirici (B)
	Kısa bağlam araştırması: Her eser için bir bağlamsal unsurun metinsel etkisini inceleme.	Biçimlendirici (B)
	Kavram kartı: Temsil, kimlik veya bakış açısını spesifik bir pasajla ilişkilendirme.	Biçimlendirici (B)
Beceri Değerlendirmesi	15 dakikalık yakın okuma mikro-analizi ve öğretmen geri bildirimi.	Biçimlendirici (B)
	İki eseri aynı paragrafta karşılaştırma; akran geri bildirimi ve yeniden yazım.	Biçimlendirici (B)
	Paper 1 odaklı zamanlı pasaj çözümlemesi.	Biçimlendirici (B)
	Tam Paper 2 Karşılaştırmalı Makalesi.	Sonuçlandırıcı (S)
Kavram ve Portfolyo	Portfolyo girdileri: İlk yorum, metinsel kanıt, kavramsal bağlantı ve ünite sonu öz-yansıtma.	Biçimlendirici (B)
	Yaratıcı Dönüşüm Yorumu: Bir sahnenin bakış açısı	Biçimlendirici (B)

Hedef Odak Alanı	Değerlendirme Aracı / Etkinlik	Türü
	değiştirilerek yeniden yazılması ve 150-200 kelimelik gerekçe açıklaması.	
	YD Soruşturma Hattı Sunumu: Daraltılmış soru, metinsel odak ve gerekçe tasarımı.	Biçimlendirici (B)

Öğrenmeye Yaklaşımlar (ATL)

ATL Becerisi	Seçim	Uygulama Detayları
Düşünme Becerileri	[X]	Öğrenciler "tema" ile "yazarın anlam kurma yöntemi" arasındaki farkı ayırt eder; iddia-kanıt-yorum zinciri kurar.
İletişim Becerileri	[X]	Sokratik seminer ve Paper 2 paragraf çalışmalarında görüşlerini açık, kanıta dayalı ve karşı görüşe yanıt verecek şekilde ifade eder.
Sosyal Beceriler	[X]	Karşılaştırmalı yakın okuma ve akran geri bildiriminde görev paylaşımı yapar; farklı yorumları dinleyip kendi metnini revize eder.

ATL Becerisi	Seçim	Uygulama Detayları
Öz-Yönetim Becerileri	[X]	Okuma takvimi, portfolyo girdileri, geri bildirim sonrası yeniden yazım ve zamanlı sınav alıştırmalarını planlar.
Araştırma Becerileri	[X]	Bağlam ve kuramsal mercekler için güvenilir akademik kaynak seçer, kaynak gösterir ve özgün yorum ile ikincil kaynağı ayırır.

Farklılaştırma ve Üstbilişsel Yansıtma

Üstbilişsel Yaklaşımlar (Yansıtma)	Farklılaştırma Stratejileri
Soru Temelli Yansıtma: Ünite başında "Bizi insan yapan nedir?" sorusuna verilen yanıt, ünite sonunda yeniden değerlendirilir. Portfolyo Yansıtması: Her eser sonrası 3 ana soruya yanıt verilir: "<i>Hangi yazar seçimi yorumumu değiştirdi?</i>", "<i>Hangi kanıt iddiamı en iyi destekliyor?</i>", "<i>Başka bir okurun farklı düşünmesinin nedeni ne olabilir?</i>" Gelişim Takibi: Paper 1 ve Paper 2 alıştırmalarından sonra öğrenci bir güçlü yön, bir gelişim alanı ve somut bir strateji kaydeder.	Aşamalı Destek (Scaffolding): Destek ihtiyacı olan öğrenciler için seçilmiş pasajlar, yönlendirici yakın okuma soruları, kavram kartları ve paragraf iskeletleri sağlanır. Esnek Ürün Seçenekleri: Portfolyo ürünlerinde yazılı, sözlü veya görsel-kavramsal formatlar arasında seçim imkanı sunulur. İleri Düzey Öğrenciler: Alternatif yorumları sına, farklı eleştirel mercekleri karşılaştırma ve bağımsız YD soruşturma hatları geliştirme görevleri verilir.

3. BAĞLANTILAR: DİL, TOK VE CAS

Dil ve Öğrenme	TOK (Bilgi Kuramı) Bağlantıları	CAS Bağlantıları
Seçilen Yaklaşımlar: [X] Yeni öğrenmeleri yapılandırma [X] Uygulama yöntemiyle öğrenme [X] Yetkinlik gösterme Ayrıntılar: Öğrenciler "kahraman", "canavar", "öteki" kavramlarına ilişkin ön bilgilerini harekete geçirir. Metinlerarasılık, ironi, motif vb. terimleri işlevsel kullanırlar. Akademik, sözlü ve yaratıcı diller arasında geçiş yaparlar.	Seçilen Yaklaşımlar: [X] Bilme Yolları [X] Bilgi Alanları Ayrıntılar: - Bir edebî metin başka bir dönem/kültür hakkında bize ne tür bilgi verir? - Metnin üretim bağlamını bilmek yorumumuzu ne ölçüde sınırlandırır veya güçlendirir? - Aynı metin üzerinde çelişen iki yorum aynı anda ikna edici olabilir mi?	Seçilen Yaklaşımlar: [X] Yaratıcılık [X] Hizmet Ayrıntılar: Yaratıcılık: "Kim, neden öteki ilan edilir?" sorusundan hareketle farkındalık oluşturan afiş, podcast veya kısa performans tasarımı. Hizmet: Okul bünyesinde akran zorbalığı veya ötekileştirme üzerine farkındalık projesi geliştirilmesi.

Kaynaklar

- Birincil Kaynaklar:** International Baccalaureate, Dil A: Edebiyat Kılavuzu (ilk değerlendirme 2026); Samuel Beckett - *Godot'yu Beklerken*; Oscar Wilde - *Dorian Gray'in Portresi*; İhsan Oktay Anar - *Efrasiyab'ın Hikâyeleri*.
- İkincil Kaynaklar:** Gotik edebiyat, Absürt tiyatro, Postmodern anlatı ve metinlerarasılık üzerine seçkin akademik incelemeler ve eleştirel okuma metinleri.

4. YANSITMA: ÜNİTE DEĞERLENDİRMESİ VE GELECEK PLANLAMA

Neler İyi Gitti?	Neler İyi Gitmedi?	Notlar / Değişiklikler / Öneriler
Öğrencilerin kavramsal bağlantıları kurma ve iki eseri aynı paragrafta karşılaştırma becerilerindeki gelişim gözlemlendi.	-	-

Aktarım Hedefleri Kontrolü

Ünite başında belirlenen aktarım hedeflerine ulaşılma düzeyi ve öğrencilerin yeni sorular/metinler karşısındaki bağımsız analiz yetenekleri ünite sonunda portfolyo ve Paper 2 sonuçları üzerinden değerlendirilecektir.